

کوتاه از دیپلماسی

پاسخ غریب‌آبادی به اظهارات وزیر امور خارجه فرانسه

● ایستنا: کاظم غریب‌آبادی، معاون امور بین‌الملل قوه قضائیه و دبیر ستاد حقوق بشر جمهوری اسلامی ایران، در واکنش به اظهارات وزیر امور خارجه فرانسه درخصوص دو نفر از محکومان و استفاده از تعبیر گروگان‌گیری توسط ایران و تهدید به اعمال فشار بر ایران برای آزادی آنها گفت: «تفاوت ایران با فرانسه در این است که ما با مجرمان وفق قوانین برخورد می‌کنیم، اما فرانسه از جانین و تروریست‌ها حفاظت و پذیرایی می‌کند. حضور آزادانه و فعالانه برخی اعضای گروهک تروریستی منافقین در این کشور، مؤید این موضوع است.»

به گزارش پایگاه اطلاع‌رسانی ستاد حقوق بشر، غریب‌آبادی افزود: «کشوری که از اتباعش برای جاسوسی و اقدامات مغایر امنیت ملی استفاده می‌کند و بعد برای آزادی آنها تهدید به تأثیر بر روابط و اعمال فشار می‌کند، حق ندارد قیافه حق به‌جانب به خود بگیرد.»

دبیر ستاد حقوق بشر تأکید کرد: «فرانسه به دلیل اقدامات متعدد خود در نقض حقوق ملت ایران، به‌ویژه در قضیه گروهک منافقین، بدھکار ملت ایران است و در جایگاهی نیست که برای نظام قضائی تعیین تکلیف کند.»

بغداد: مذاکرات تهران با کشورهای منطقه به خوبی پیش می‌رود

● ایستنا: قاسم الاعرجی، مشاور امنیت ملی عراق، روز گذشته تأکید کرد گفت‌وگوهای ایران و کشورهای منطقه به خوبی پیش می‌رود و میزبانی عراق از این گفت‌وگوها نشان‌دهنده نقش مثبت و سازنده دیپلماسی این کشور است.

به گزارش واع، خبرگزاری رسمی عراق، ایرج مسجدی، سفیر جمهوری اسلامی ایران در بغداد نیز اخیرا در اظهاراتی تأکید کرده بود دور پنجم مذاکرات ایران و عربستان به‌زودی در بغداد برگزار خواهد شد. مسجدی به موعد دقیق برگزاری این مذاکرات و جزئیات آن نپرداخت.

روح‌الله نخعی: سعید جلیلی پای مخالفت با برجام ایستاده است. سیاست‌مدار محافظه‌کار ضدبرجام در نامه‌ای به رهبری مخالفت خود را حتی با مسیری که دولت اصولگرای فعلی در راستای برجام طی می‌کند نیز نشان داده است. یک منبع آگاه که خواستار ذکرنشدن نامش شد، درباره محتوای این نامه به «شرق» توضیح داده است که جلیلی در این‌نامه از نقد صرف برجام فراتر رفته و خواستار این شده است که ایران از برجام خارج شود و غنی‌سازی را تشدید کند. دیروز سعید خطیب‌زاده، سخنگوی وزارت خارجه نیز حاضر نشد وارد بحث مستقیم درباره این نامه شود و در پاسخ به سؤالی دراین‌باره گفت: «من خبری از این موضوع ندارم. مناسب است درمورد این مسئله از خود ایشان سؤال کنید. اما می‌توانم بگویم که ما در مذاکرات وین با یک اجماع ملی و با استفاده از تمام ظرفیت‌های داخلی گفت‌وگو‌ها را به جلو می‌بریم و این سرمایه بزرگی است که باید پاس داشته شود.» ارسال این نامه چند پیام با خود دارد که یکی از آنها تصمیم جلیلی برای فاصله‌گرفتن از نتایج تلاش‌های دولتی است که در نگاه افکار عمومی هم‌جناح او تلقی می‌شده اما او همچنان حتی در دورانی که یار قدیمی‌اش متولی احیای برجام شده است نیز نظر خود را در این زمینه تغییر نداده است. نکته قابل‌توجه در این زمینه این است که در نامه جلیلی نیز مذاکرات مستقیم با ایالات متحده پیشنهاد شده است، اما از مسیر و خاستگاهی کاملا متفاوت با آنچه پیش‌تر مطرح شده بود. نگاهی به اتفاقات گذشته در کنار آنچه ایسن منبع آگاه به «شرق» گفته است، نشان می‌دهد که انگیزه و برنامه جلیلی در این زمینه چه بوده است و البته از تحقق چالشی که دولت سیدابراهیم رئیسی نگران آن بود، خبر می‌دهد.

جلیلی برای رهبری چه نوشته است؟

به گفته این منبع آگاه، سعید جلیلی در این نامه نسنخه‌ای را که به نظر او برای حل مسئله تحریم و برنامه هسته‌ای ایران کارا خواهد بود، تجویز کرده است. در این نامه او صراحتا مخالفت خود را با مسیری که درحال‌حاضر درحال طی شدن است، اعلام کرده و گفته است ایران باید از برجام خارج شود. طبق نسخه تجویزی او، در گام بعدی، طرف‌های دیگر برجام برای پیگیری سازوکار ماشه و بازگرداندن تحریم‌های اصلی هسته‌ای به مشکل

حقوقی خواهند خورد و نیازمند مراجعه به شورای امنیت سازمان ملل متحد خواهند شد اما در آنجا، به تصور جلیلی، روسیه و چین از حق وتو استفاده خواهند کرد و تلاش اروپایی‌ها و ایالات متحده به نتیجه نخواهد رسید. مرحله بعدی پیشنهاد جلیلی افزایش غنی‌سازی و ارتقای آن به سطوح بالاتر تا حتی ۹۰ درصد است. به گفته او پس از آن ایران باید وارد مذاکره مستقیمی با ایالات متحده شود و امتیازات لازم و رفع تحریم‌ها را آنجا از آمریکا بگیرد. این سناریویی است که جلیلی معتقد است ایران از طریق آن به خواسته‌هایش خواهد رسید و مشکلی در طی‌کردن این مسیر نیز نخواهد داشت. **نامه به رهبری بعد از ناکامی در اققاع وزارت خارجه** طبق گفته‌های این منبع آگاه، جلیلی پیش‌تر و قبل از ارسال این نامه، تماس‌های خود را با حسین امیرعبداللهیان وزیر خارجه و علی باقری‌کنی، معاون سیاسی او و رئیس هیئت مذاکره‌کننده ایران در مذاکرات احیای برجام در وین، داشته و در تلاش برای اقناع آنها ناکام مانده است. پس از این بوده است که جلیلی در این مرحله سراغ نامه به رهبری رفته است.

از مذاکره مستقیم تا مذاکره مستقیم

ایده مذاکره مستقیم با ایالات متحده البته پیش از این توسط شخص وزیر خارجه نیز مطرح شده بود اما به‌عنوان بخشی از مسیر احیای برجام و در تلاش برای به‌نتیجه‌رساندن مذاکرات. اما جلیلی خواستار تعامل مستقیم با آمریکا خارج از چارچوب برجام، پس از خروج از آن و پس از افزایش بی‌سابقه حجم

دیپلماسی

ماجرای نامه به رهبری چیست؟

جلیلی از باقری دست می‌شوید

و سطح غنی‌سازی است. این در حالی است که طرف آمریکایی هم‌کلام با طرف‌های اروپایی تأکید کرده اگر در همین روزها مذاکره برجام به نتیجه نرسد، توافق از نگاه آنها در زمینه برنامه هسته‌ای ایران بی‌اثر خواهد شد. در واقع یک دلیل ارسال نامه جلیلی در این مرحله همین نزدیکی به ضرب‌الاجل است. به عبارتی این احتمال وجود دارد که بازگشت بعدی تیم مذاکره‌کننده به وین برای توافق باشد و ازاین‌رو جلیلی به تکاپو افتاده است که تا دیر نشده، تکلیف موضع خود را با مسئله روشن کند.

فاصله‌گرفتن جلیلی از دولت رئیسی و تیم باقری «باقری سهم جلیلی در دولت رئیسی است.» این تحلیل‌بی بود که از زمان مطرح‌شدن نام باقری‌کنی به‌عنوان گزینه وزارت خارجه در تابستان امسال مطرح شد. با توجه به اینکه تمام نامزد‌های اصولگرای انتخاباتی پس از انتخابات ستمی گرفتند، این تصور مطرح شد که به هر دلیل، جلیلی به خواست خود یا به دلیل عدم تمایل رئیسی وارد دولت نشده است اما به‌خصوص به این دلیل که او به نفخ رئیسی از انتخابات کنار رفته بود، امتیازی که به او داده شده، واردکردن باقری به دولت است. این گمانه‌زنی البته بیراه هم نبود؛ چراکه باقری بخش مهمی از سابقه خود را در کنار جلیلی گذرانده است و در طول سال‌های دولت روحانی نیز در موضوع برجام هم‌نظر جلیلی بوده است؛ اما حالا این نامه جلیلی به این معناست که در آستانه بزنگاهی که در آن ممکن است دولت رئیسی بر سر احیای برجام به توافق برسد، او قصد

دارد هم در نگاه نظام و هم در افکار عمومی، از مسیری که دولت و به‌خصوص تیم بار سابقش، باقری طی می‌کنند، دست بشوید و از حالا پرچم مخالفت را بلند کند یا به عبارت دیگر پرچم مخالفت با برجام را بالا نگاه دارد. این البته یکی از سناریوهای نگران‌کننده برای دولت نیز بود که البته پیش‌بینی نیز شده بود.

مجریان از نظردهندگان فاصله می‌گیرند

زمانی که سرانجام فرمان مذاکرات بر سر برجام به دست اصولگرایان افتاد، دو سناریو مطرح شد که اصولگرایان خارج از دولت ممکن بود در صورت احیای احتمالی برجام طی کنند. یکی نادیده‌گرفتن همه انتقادات پیش از برجام؛ حمایت از هر نتیجه‌ای که به دست بیاید و زدن سند حل مسئله به نام دولت اصولگرای رئیسی بود و دیگری اینکه بعد از مدت‌ها حمله، حالا حتی اگر دولت اصولگرا در این زمینه به نتیجه برسد نیز بدنه و اصولگرایان خارج از دولت به خط مخالفت و حمله ادامه خواهند داد. در عمل احتمالاً هرکدام از این دو مسیر توسط بخشی از اصولگرایان طی شود اما فعلا به نظر می‌رسد سعید جلیلی قصد دارد پایگاه مخالفت با برجام را حتی در صورتی‌که در دولت هم‌جناح احیا شود، از هم‌اکتون و با مدیریت خود بنا کند. این‌نامه تا ایسن لحظه جدی‌ترین و برجسته‌ترین حمله به مسیر برجامی رئیسی، امیرعبداللهیان و باقری است که از پایگاه اصولگرایی است و به‌خوبی نشان می‌دهد که جلیلی از احیای برجام توسط آنها حمایت نخواهد کرد. این در کنار حملات حسین شریعتمداری در کیهان به ایده مذاکره مستقیم که امیرعبداللهمان مطرح کرده بود، یک مسئله دیگر را نیز مشخص می‌کند: اصولگرایانی که به دولت رفته‌اند، در مواجهه با گزینه‌ها و شرایط به تصمیمات و انتخاباتی متفاوت با مواضع پیشین جریان خود رسیده‌اند اما آتهایی که همچنان بیرون ازگود دولت هستند، قصد ندارند به خاطر الزامات و ترجیحاتی که دولت منسوب به آنها احساس می‌کند، از مواضع گذشته و مخالفت‌های قبلی خود با برجام یا مذاکره با آمریکا دست بکشند و با رئیسی همراه شوند. این نامه در واقع این نظریه را تأیید می‌کند که با وجود پیروزی یک دولت اصولگرا، جلیلی قصد دارد همچنان راهبر «دولت در سایه» خود را ادامه دهد و با دولت فعلی نیز مثل دولت قبل همراه نیست.

سخنگوی وزارت خارجه در نشست دیروز خبر داد

مسیر گفت‌وگو با آمریکا فعلا تغییر نمی‌کند

دیگری درمورد گفت‌وگوی تلفنی اخیر رؤسای جمهور ایران و فرانسه و تأثیر آن بر مذاکرات وین اظهار کرد: «دو کشور ایران و فرانسه دو کشور مهم در جریان مذاکرات وین هستند. تاکنون رؤسای جمهور دو کشور چندین بار به صورت تلفنی با یکدیگر گفت‌وگو کرده‌اند.

در این گفت‌وگوی تلفنی مواضع تهران در جریان مذاکرات وین بار دیگر به‌خوبی تبیین شد. درمورد برخی از مسائل بین دو طرف تبادل نظر صورت گرفت و امیدواریم در روزهای آتی نتیجه این رایزنی‌ها و گفت‌وگوها را در وین مشاهده کنیم.»

خطیب‌زاده بار دیگر در پاسخ به سؤال دیگری درمورد مذاکرات وین تصریح کرد: «اگر فردای بازگشت هیئت‌ها به وین طرف‌های مقابل حقوق ایران را به رسمیت بشناسند و به خواسته‌های بحق ایران پاسخ درست بدهند و در چارچوب برجام خواسته‌های خود را مطرح کنند و انتظاری بیش از آن نداشته باشند، ما در فردای آن روز می‌توانیم به یک توافق خوب و پایدار برسیم.» او ادامه داد: «طرف‌های مقابل موارد اختلافی را به‌روشنی می‌دانند و باید تصمیمات سیاسی درمورد آن اتخاذ کنند؛ به‌ویژه در واشنگتن.»

او همچنین با بیان اینکه در حوزه رفع تحریم‌ها موضوعات مهمی همچنان باقی مانده است و برخی از اختلاف‌ها وجود دارد، اظهار کرد: «در حوزه تضمین‌ها و راستی‌آزمایی‌ها نیز باید آمریکایی‌ها این تضمین را بدهند که بار دیگر حوزه رفع تحریم‌ها، حقوق بین‌الملل را به سخره نمی‌گیرند. مجددا اتباع ما را به بهانه‌های واهی دوزدن تحریم‌ها گروگان نمی‌گیرند و این زمینه را فراهم می‌کنند که ایران از منافع اقتصادی برجام استفاده کند. به مسافانه عملکرد اروپایی‌ها و آمریکایی‌ها در حوزه برجام براساس عملکرد چند سال اخیرشان خوب نبوده است.»

خطیب‌زاده با بیان اینکه در بحث مذاکرات وین ایده‌ها مکتوب شده است و ما از فاز ایده‌ها رد شده‌ایم، گفت: «جمهوری اسلامی ایران خلاقانه تمام موارد را مکتوب کرده است. ابتکارات را مطرح کرده است. منتظر پاسخ طرف‌های مقابل هستیم. امیدواریم در حوزه رفع تحریم‌ها به نتیجه خوبی برسیم.» او درعین‌حال گفت: «بر این نکته نیز تأکید می‌کنم که دولت سیزدهم تاکنون در حوزه خنثی‌سازی تحریم‌ها و ایجاد سازوکارها برای گسترش روابط تجاری دو کشور در حوزه منطقه‌ای و بین‌المللی پیشرفت‌های درخور توجهی داشته و ما همه‌چیز را به وین گره زده‌ایم.»

کوتاه از دیپلماسی

رایزنی بایدن با امیر قطر درباره ایران

● ایستنا: خبرگزاری رویترز به نقل از مقامات آمریکایی گزارش داد موضوع ایران یکی از محورهای رایزنی رئیس‌جمهور آمریکا در دیدار با امیر قطر بود.

به گزارش خبرگزاری رویترز، شیخ تمیم بن‌حمد آل‌ثانی، امیر قطر که به واشنگتن سفر کرده، قرار بود با جو بایدن، رئیس‌جمهوری آمریکا دیدار کند. مقامات آمریکایی گفته‌اند بایدن در جریان این دیدار با امیر قطر درباره ایران، اوکراین و مسئله امنیت انرژی بحث و رایزنی می‌کند.

وزیر امور خارجه قطر چند روز پیش از سفر امیر قطر به آمریکا، به تهران سفر و با مقامات ایرانی دیدار کرده بود.

ادامه از صفحه اول

دور هشتم، آخرین ایستگاه وین؟

این ساتورها از دولت بایدن خواسته‌اند تردید را کنار گذاشته و از اقداماتی که «امنیت ملی آمریکا را در معرض مخاطره» قرار می‌دهد، رهیز کند و اقداماتی علیه صادرات نفت ایران در پیش بگیرد و «تحریم علیه شرکت‌هایی که نفت ایران را خریداری می‌کنند و همچنین علیه نفتکش‌های خارجی که تجارت غیرقانونی نفت ایران را زنده نگه می‌دارند، اجرا کند». باوجود جیغ‌های بنفش مخالفان در ایران و آمریکا، تصمیم دو طرف اصلی به سمت‌وسوی «توافق» است و البته آینده این مذاکرات هم مانند دوره قبل در گرو تصمیم تهران- واشنگتن و اراده سیاسی دو طرف اصلی است. کاره‌گیری ریچارد نفیو (که باید آن را کنارگذاشت محترمانه دانست) از تیم مذاکره‌کننده، تصمیمی سیاسی در راستای عزم آمریکا برای تفاهم با ایران و برداشتن موانع موجود و پالس روشن به ایران در راستای تفاهم است. نفیو معمار تحریم‌های فلج‌کننده است که مواضع تند در قبال ایران دارد. در واقع نفیو را می‌توان در جبهه زباهی کاخ سفید گنجانده که الان هم در داخل آمریکا تفاهم با ایران را رد می‌کنند و خواهان ادامه تحریم‌ها و فشارهای حاکثری هستند. از زمان آغاز دور جدید مذاکرات بارها درباره اختلاف وی با رابرت مالی خبرهایی به بیرون در کرده است. رویکرد بایدن و وزیر خارهاش بلینکن با تعامل با ایران از طریق احیای برجام است. از ی‌یاد نبرده‌ایم که انتصاب مالی به سمت ریاست تیم مذاکره‌کننده به گرایش وی به ایران واکنش جدی اس‌رائیل را در پی داشت. تحلیلگران این اقدام را سیگنال مثبتی از سوی بایدن به ایران در راستای احیای برجام ارزیابی کردند. اما من مسئله را فراتر از اینها دانسته و بر این باورم که هدف اصلی آمریکا «ترغیب تهران به اتخاذ تصمیم سخت برای کاهش تشنج با واشنگتن و برداشتن گام‌هایی در جهت بهبود روابط» است. الفیای علم سیاست به ما می‌آموزد که هر اقدام سیاستمداران با هدفی طراحی‌شده انجام می‌شود و سلاقی دوستانه فقط در حکم کاتالیزر و تسهیل‌کننده آن راهبرد است. تبریک مالی در راهیابی ایران به جام جهانی نیز در همین راستا قابل‌تفسیر است. مواردی از قبیل کنارگذاشت محترمانه نفیو، آزادسازی سمبلیک منابع مالی مسدودشده ایران، عقب‌نشینی تیم جدید ایران از نفی شش دور مذاکره دوره روحانی، تغییر رویکرد نفی کامل مذاکره با آمریکا به امکان آن با طرح شرایطی که اعلام شده و... مصادیق گزاره‌ای است که می‌گوید «در کنار مذاکرات فنی دو طرف نیازمند تصمیم سیاسی هستند». درک صحیح از شرایط خود را به استفاده به‌موقع از آن از ضرورت‌های اداره کشور است. گوهر وجودی و ارزش سیاستمداران در چنین مقاطعی بروز و ظهور می‌یابد و استفاده از فرصت‌های تکرارنشده‌ی نمایانگر فراست و هوشمندی رهبران سیاسی است. نمونه‌های فراوانی در روابط بین‌الملل و تاریخ خودمان و حتی در بین کشورهای منطقه وجود دارد. مذاکرات قوام‌السلطنه با استالین در بحبوحه اشغال ایران و تجزیه بخش‌هایی از کشور، اقدام متهورانه زنده‌یاد هاشمی‌رفسجانی در ماجرای م‌ک‌ف‌ارلین در زمره این نمونه‌هاست. بحران اکراین و صف‌آرایی روسیه در مقابل غرب و مناقشه آمریکا و چین شرایط جدیدی را در روابط بین‌الملل رقم زده است. نباید درمورد نقش و تأثیر ایران در شرایط جدید مبالغه کرد ولی روشن است آمریکا تلاش می‌کند با کاهش حجم تعهدات خود در خاورمیانه، بر چالش‌هایی که در برابر چین و روسیه (البته با دو ماهیت متفاوت) برقرار می‌کند و هم سبب مسکو یا پکن به دور از درایت سیاسی و برخلاف مصالح کشور و همچنین مغایر با راهبرد انقلاب و نظام در سیاست خارجی است.